

مددکاری اجتماعی مداخله در بحران

خشونت خانگی علیه زنان

تالیف:

دکتر حسین یحیی زاده

(عضو هیات علمی دانشگاه علامه طباطبائی)

فاطمه آرمان

انتشارات آوای نور

تهران ۱۳۹۷

سرشناسه	: یحیی‌زاده، حسین، ۱۳۴۶ -
عنوان و نام پدیدآور	: مددکاری اجتماعی مداخله در بحران : خشونت خانگی علیه زنان/حسین یحیی‌زاده، فاطمه آرمان.
مشخصات نشر	: تهران : آوای نور، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۱۶۰ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۴۰۸-۶
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: واژه‌نامه.
یادداشت	: کتابنامه.
عنوان دیگر	: خشونت خانگی علیه زنان.
موضوع	: خدمات اجتماعی Social service
موضوع	: بحران‌زدایی Crisis intervention Mental health services
موضوع	: زنان -- خشونت علیه Women -- Violence against
شناسه افزوده	: آرمان، فاطمه، ۱۳۶۴ -
رده بندی کنگره	: HV ۱۳۹۷۴ ۳۶ م۳ /ی

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

تهران، میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهید وحید نظری،
پلاک ۹۹، طبقه دوم تلفن: ۶ و ۶۶۹۶۷۳۵۵ / شماره: ۶۶۴۸۰۸۸۲

مددکاری اجتماعی مداخله در بحران خشونت خانگی علیه زنان

تالیف: دکتر حسین یحیی زاده - فاطمه آرمان

ناشر: انتشارات آوای نور

صفحه آرا: منیر السادات حسینی

چاپ: اول ۱۳۹۷

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۴۰۸-۶

قیمت ۱۹۰۰۰ تومان

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است

فهرست مطالب

پیشگفتار..... ۹

فصل اول: مقدمه‌ای بر خشونت خانگی.....

Error! Bookmark not defined. مقدمه

Error! Bookmark not defined. تاریخچه خشونت علیه زنان

Error! Bookmark not defined. شیوع خشونت خانگی علیه زنان در جهان

Error! Bookmark not defined. شیوع خشونت خانگی علیه زنان در ایران

Error! Bookmark not defined. تعاریف خشونت

Error! Bookmark not defined. خشونت خانگی چیست؟

Error! Bookmark not defined. انواع خشونت خانگی

فصل دوم: دیدگاه‌های نظری درباره خشونت خانگی.....

Error! Bookmark not defined. مقدمه

Error! Bookmark not defined. نظریه‌هایی روانشناختی خشونت خانگی

Error! Bookmark not defined. خشونت به عنوان تروما

Error! Bookmark not defined. تئوریهای شناختی-رفتاری خشونت خانگی

Error! Bookmark not defined. نظریه یادگیری اجتماعی

Error! Bookmark not defined. نظریه ژنتیک رفتاری

Error! Bookmark not defined. نظریه پرخاشگری واکنشی

Error! Bookmark not defined. تئوری درماندگی آموخته شده

Error! Bookmark not defined. نظریه‌های جامعه شناختی خشونت خانگی

Error! Bookmark not defined. نظریه‌های مددکاری اجتماعی خشونت خانگی

فصل سوم: سبب‌شناسی و پیامدها.....

Error! Bookmark not defined. مقدمه

Error! Bookmark not defined. عوامل فردی مرتبط با عاملان پرخاشگر

Error! Bookmark not defined. عوامل خطر فردی برای قربانی شدن

Error! Bookmark not defined. عوامل ساختاری (خانواده و جامعه)

Error! Bookmark not defined. ساختار پدرسالارانه جامعه/خانواده.

Error! Bookmark not defined. مدل ترکیبی علل خشونت

Error! Bookmark not defined. پیامدهای خشونت خانگی.

Error! Bookmark not defined. پیامدهای خشونت خانگی برای فرد قربانی

Error! Bookmark not defined. پیامدهای فیزیکی

Error! Bookmark not defined. پیامدهای روانی.

Error! Bookmark not defined. پیامدهای خشونت خانگی برای خانواده

Error! Bookmark not defined. پیامدهای خشونت خانگی برای جامعه

Error! Bookmark not defined. هزینه‌های غیر مستقیم خشونت خانگی.

فصل چهارم: مدل‌های مداخله‌ای مددکار اجتماعی در رابطه با خشونت خانگی. Bookmark not defined.

Error! Bookmark not defined. مقدمه

Error! Bookmark not defined. مددکاری اجتماعی و خشونت خانگی.

Error! Bookmark not defined. مدل‌های مداخله‌ای در رابطه با قربانیان خشونت خانگی.

Error! Bookmark not defined. رویکردهای مبتنی بر قدرت.

Error! Bookmark not defined. خدمات اجتماع محور خشونت خانگی.

Error! Bookmark not defined. مدل‌های مداخله‌ای در رابطه با عواملان خشونت خانگی.

Error! Bookmark not defined. مداخله / درمان عواملان خشونت خانگی.

فصل پنجم: سیاست گذاری‌های اجتماعی در خصوص خشونت خانگی علیه زنان. Bookmark not defined.

Error! Bookmark not defined. مقدمه

Error! Bookmark not defined. تعریف قانون

Error! Bookmark not defined. رویکردهای نظری نظام‌های حقوقی در برخورد با خشونت خانگی.

Error! Bookmark not defined. مقابله با خشونت خانگی در عرصه بین المللی.

Error! Bookmark not defined. مقابله با خشونت خانگی در قوانین داخلی

Error! Bookmark not defined. سایر اشکال خشونت خانگی.

Error! Bookmark not defined. نقش مددکاران اجتماعی در سیستم قضایی

Error! Bookmark not defined.نقش مددکاران اجتماعی در فرآیند قانونگذاری

Error! Bookmark not defined.فصل ششم: پیشگیری از خشونت خانگی

Error! Bookmark not defined.مقدمه

Error! Bookmark not defined.پیشگیری اولیه چیست؟

Error! Bookmark not defined.چارچوب پیشگیری اولیه

Error! Bookmark not defined.رویکردهای پیشگیری اولیه

Error! Bookmark not defined.رویکردهای مبتنی بر خانواده و دوران کودکی اولیه

Error! Bookmark not defined.رویکردهای مبتنی بر مدرسه

Error! Bookmark not defined.رویکرد مداخلات برای کاهش مصرف الکل و مواد مخدر

Error! Bookmark not defined.کمپین‌های آگاهی بخش و اطلاع رسانی عمومی

Error! Bookmark not defined.نکاتی درباره کمپین‌های آگاهی دهنده عمومی

Error! Bookmark not defined.رویکردهای اجتماع محور

Error! Bookmark not defined.رویکردهای ساختاری و سیاستی

Error! Bookmark not defined.کار با مردان و پسران

Error! Bookmark not defined.فهرست منابع

Error! Bookmark not defined.واژگان تخصصی

پیشگفتار

در دهه‌های اخیر، خشونت خانگی که به معنای خشونت شوهر علیه زن است، به عنوان یکی از مسائل مهم اجتماعی، بهداشتی و قانونی مطرح شده است. خشونت خانگی علاوه بر اینکه منجر به قتل و یا آسیب‌های شدید جسمی می‌شود، موج عظیمی از آسیب‌های اجتماعی، مسایل غیر قانونی و اختلالات پزشکی و روان پزشکی را نیز در پی دارد. از یک سوی، خشونت خانگی با مشکلات فروانی از جمله سوء مصرف مواد مخدر، فرار از خانه و بی خانمانی، انواع جرم و جنایتها و .. همراه بوده است. از سوی دیگر، ارتباط قربانی خشونت خانگی شدن با طیف وسیعی از ابعاد سلامت جسمی، روانی و اختلالات رفتاری نشان می‌دهد که مداخلاتی که می‌تواند منجر به کاهش یا پیشگیری از خشونت خانگی شود، به حل و فصل این مشکلات نیز کمک می‌کند.

در حرفه مددکاری اجتماعی، حرمت مقام انسان یکی از ارزش‌های مهم حرفه‌ای می‌باشد که براساس آن مددکاران اجتماعی خود را ملزم به حفظ حرمت مقام انسانی مخاطبان خود می‌دانند. در اصل دوم قانون اساسی نیز حفظ حرمت مقام و کرامت انسانی مورد تاکید نظام جمهوری اسلامی ایران قرار گرفته است. از این منظر، خشونت علیه زنان یکی از مصادیق نقض کرامت انسانی و حقوق بشر زنان می‌باشد. بنابراین، تلاش برای حفظ کرامت انسانی زنان یکی از دغدغه‌های مهم حرفه‌ی مددکاران اجتماعی در طی دوران زمانی و در کشورهای مختلف بوده است.

اهمیت مسئله خشونت خانگی در بین مددکاران اجتماعی و سایر حرفه‌های ارائه دهنده خدمات اجتماعی باعث شکل‌گیری فعالیت‌های سازمان یافته در دهه‌های اخیر شده است. طی چندین دهه فعالیت سازمان یافته، این تلاشها موجب توسعه مداخلات در زمینه‌های خدمات اجتماعی، بهداشتی و اجرای قانون شده است که توانستند رفاه قربانیان را بهبود بخشد و یا رفتار خشونت‌آمیز عاملان را کاهش دهد. برخی از این برنامه‌های مداخله‌ای مبتنی بر قانون و به صورت اجباری مانند دستگیری مجرم یا گزارشگری اجباری کارکنان مراکز بهداشتی است. برخی بر اساس نظریه‌های وام گرفته شده از حوزه روانشناختی و مشاوره‌ای مانند خدمات مشاوره‌ای برای قربانیان تروما است و برخی دیگر نیر بر پایه نظریه‌های سطح کلان تر مانند مداخلات مبتنی بر اقدام اجتماعی است.

با وجود اهمیت مسئله خشونت خانگی و مداخلات مرتبط با آن، کمبود منابع مکتوب علمی در این زمینه مخصوصاً در کشور ما احساس می‌شود. در این راستا هدف کتاب حاضر، ارتقای آگاهی دانشجویان، دانش‌آموختگان و فعالان در حوزه مددکاری اجتماعی از مفاهیم، نظریه‌ها،

علل، پیامدهای خشونت خانگی (خشونت شوهر علیه زن) و مداخلات موثر در مورد قربانیان و عاملان آن است. این کتاب حاوی شش فصل است. فصل اول مقدمه‌ای برای شناخت خشونت خانگی است که در آن به بررسی تاریخچه، شیوع، تعاریف و انواع خشونت خانگی پرداخته شده است. در فصل دوم، نظریه‌های روانشناختی، جامعه‌شناختی و مددکاری اجتماعی مورد بحث و بررسی قرار گرفته است. فصل سوم به بررسی علل و عوامل چندگانه‌ای اختصاص یافته که باعث تشدید یا کاهش احتمال وقوع خشونت خانگی و انواع آن می‌شوند و در ادامه این فصل پیامدهای خشونت خانگی در سطوح مختلف فرد قربانی، خانواده و جامعه مورد بررسی قرار گرفته است. مدل‌های مداخله‌ای که با هدف کاهش تبعات خشونت برای قربانیان و مداخلاتی به منظور کاهش رفتارهای خشونت‌آمیز آینده عاملان طراحی و اجرا شده در فصل چهارم آورده شده است. در فصل پنجم، قوانین حمایت‌کننده از زنان در برابر خشونت همسر و نقش مددکار اجتماعی در سیستم قضایی و قانونگذاری بحث شده است. در فصل پایانی، مهمترین رویکردهای موجود در پیشگیری اولیه از خشونت خانگی بررسی شده‌اند.